

IONEL BOTA

Satul Banatului de Munte și „sufletul poporal” într-o societate a confuziei valorilor

O carte care trebuie să țină obligatoriu de un climat cultural pozitivist – chiar dacă avem, acum, doar nostalgia acestui climat, ca să nuanțăm expandările dintr-o experiență a curiozității sociologului – este acest fascinant-tulburător volum **Scrisori de la Ciclova Română** (prefață de Gheorghe Jurma, Reșița, Editura TIM, 2015, 128 p.), un dialog la efigia căruia Angelica Herac, coordonatoarea unei publicații de cercetări etnologice bănățene, Nedeia, și scriitorul Nicolae Irimia, nume de rezonanță în literatura și cultura Banatului Montan, își aduc contribuția valorică.

Am putea numi această insolită provocare o meditație dramatică asupra consecințelor interpenetrării civilizației poporalului cu efectele civilizației post computerizate, azi. Dialogul acesta, altfel spus, propune din partea protagoniștilor, modalități de „lectură” și „interpretare” asupra unei realități în mojarul căreia uneltele specialistului în etnografie, etnologie și folclor întâlnesc preocupările de însănătoșire a sufletului poporal, de redescoperire a mitului civilizator prin filtrul protector al cercetării culturii tradiționale, asediată în mod agresiv și nicidecum cu efecte decisive, de vicisitudinile lumii contemporane, o lume tragică și cu sensurile grav convertite. Reflecții serioase și numeroase din perspectiva acestui dialog al conexiunilor experienței culturale comune, al preeminenței soluțiilor pentru revigorarea cercetărilor sistematizate în domeniul civilizației tradiționale, întrețin o frenezie firească, ivită ori mai degrabă inspirată de-a dreptul de revelația satului-matrice. Poet el însuși al imperativului grav al lumii rurale ca formulă ontologică a devenirii omului, Nicolae Irimia înfruntă cu multă candoare spectrul tuturor prăbușirilor dar crede în renaștere, înfruntă efectele dezastrelor moral-spirituale în conștiința poporală dar crede în nevinovăția ignoranței și în substituirea reprezentărilor. Opiniile, de-o parte și de alta, fac parte din acel „discurs profestat”, bazat în primul rând pe valorile morale ale civilizației. Dar interesul constant al celor doi este satul cu oamenii și sărbătorile creștine, cu horele, corurile și fanfarele, cu teatrul diletanților, cu tradițiile meșteșugurilor țărănești. Partea gravă a lucrurilor vine, însă, din prezentul unor deveniri derutante și incertitudini, ca și cum am vorbi de un patetism fără de sensuri. Iată ce spune scriitorul, „orășenizat” doar dintr-o modă a vremurilor imediat postbelice, când fiii țăranilor își căutau un rost profesional, o meserie iar gândul din cotidianul lor oarecum deturnat (asta dacă nu erau navetiști) era acela să revină mereu acasă: „Oricum, între durerile mele cele mai mari e că doar într-un sfert de

secol de democrație „originală”, o mare parte din populația României a ajuns semianalfabetă sau chiar analfabetă care, într-un viitor nu prea îndepărtat, nu mai are cum să-și hotărască singură destinul. Pentru că nu credeam să pot întâlni în viața mea un doctor în științe juridice care citește cu poticniri o filă scrisă chiar de el sau o tânără profesoară de limba română care știa doar titlurile a două-trei poezii de Lucian Blaga. Și atât.” (p. 24)

Cartea aceasta, iscată din provocarea Angelicăi Herac („(...) pot să spun că insistențele mele s-au dovedit necesare și benefice, iar cititorii pot aprecia valoarea mărturiilor strânse în aceste pagini”, recunoaște în „Post-scriptum”), este o cronică aparte, a unui destin. Ea mai poate fi numită o carte a revelațiilor, o explicație a căilor de cucerire a lumii, calea culturii fiind, desigur, cheia tuturor desăvârșirilor. Avem un Nicolae Irimia al copilăriei sale la Socolari, unul din satele miraculoase ale ținutului din preajma orașului Oravița, avem apoi pe Nicolae Irimia elevul Liceului Teoretic „General Drăgălina”. Etapa următoare aparține adoptatului Reșiței, angajat al CSR dar și poet și membru de bază al celebrului cenaclu „Semenicul”, coordonat de istoricul literar, ziaristul, editorul Gheorghe Jurma. Anul 1990 e asumat (toți am făcut asta!) ca un nou început. Gazetăria, însă, la „Timpul” și „Sud-Vestul”, îndeosebi, îi amplifică lui Nicolae Irimia percepția negativă asupra acestei lumi diforme, aproape de grotescul unui vălmășag de poticniri sociale, de degradingoladă economică, de jaf instituționalizat și de corupție, de parvenitism și de gravă confuzie a valorilor. Nicolae Irimia, așadar, nu numai că refuză acest spectacol cotidian hilar și ispitele politicii de doi bani, mincinoasă și populistă și la dreapta, și la centru, și la stânga, ci se refugiază în nevinovăția lumii iar acum în paginile dedicate satului: „Sunt povestite episoade inedite din perioada editării cărților sale, proiectele omului vulnerabil. Omul a evitat bâlciul lumii și a ales durată, edificarea în spirit, conexiunile focalizante ale culturii, viața ca experiență neîntreruptă a cunoașterii. Cartea este, însă, un model și poate reprezenta un punct de plecare util și pentru alții în restituirea unor biografii din marea sinteză a culturii Banatului de Munte.”

SCRISORI DE LA CICLOVA ROMÂNĂ

NICOLAE IRIMIA
În dialog cu
ANGELICA HERAC

Precum Arghezi, unul din poeții lui preferați, Nicolae Irimia așează poezia lui interioară în tot ce scrie și o face atât de liniștită ca niște psalmi la citit. Corespondența purtată cu mine pentru dumneavoastră, cititorii, sunt „cuvinte potrivite”, așternute cu grijă și dăruire pe hârtie, cu emoție chiar, cu responsabilitatea celor „40 de ani de literatură și gazetărie”.

Nicolae Irimia îndrăgește necondiționat lumea, viața, tot ceea ce face și îl înconjoară și, modest, ca întotdeauna, neștiind ce crede lumea despre el, se mulțumește cu gesturi simple, mărunte, de suflet.

A scris „de drag și din drag față de sat și țărani” și convingerea lui a fost și este „precum a preoților miruiți” că „în viață e nevoie de muncă” și „poate nu suficientă rugăciune”.

Angelica Herac

ISBN 978-973-696-323-0